

MUNT- EN PENNINGVEILING

P. J. VAN DIJK VAN MATENESSE

DOOR

A. O. VAN KERKWIJK.

Door de veiling van het kabinet P. J. van Dijk van Matenesse is het reeds zoo kleine aantal werkelijk belangrijke verzamelingen Nederlandsche penningen en munten weder met een verminderd.

De rijke verzameling Nederlandsche legpenningen, reeds door den vader van den heer Van Dijk omstreeks 1830 begonnen en door den zoon aanzienlijk uitgebreid, zoodat zij door geen andere verzameling van dat soort penningen

plaren, die door fraaie conservatie of groote zeldzaamheid uitblonken, zoodat er in zijn kabinet vele stukken niet gevonden worden, die anders in dergelijke oude verzamelingen haast altijd voorkomen.

Veel liefhebberij bleek er nog steeds te bestaan voor onze 16de en 17de eeuwsche historiepenningen, waarvan er verscheidene belangrijke stukken door Nederlandsche verzamelaars of musea werden verworven. Zoo bracht

1653. Ter eere van Maarten Harpentsen Tromp, door P. van Abeele.

èn in aantal èn in fraaien staat der stukken wordt overtroffen, werd na het overlijden van de weduwe van den heer Van Dijk, begin van dit jaar, voor het Kon. Penningkabinet aangekocht. De belangrijke series Nederlandsche historiepenningen, munten en noodmunten kwamen 10 en 11 October te Amsterdam bij de firma Fred. Muller & Co. in veiling.

Trachtte Van Dijk zijne reeksen legpenningen zoo volledig mogelijk te maken, zoodat zelfs de kleinste variëteit van zich reeds in zijn bezit bevindende exemplaren werd aangekocht, bij het bijebrengen zijner andere penningen en munten bepaalde hij zich tot exem-

uit deze serie een penning, op het 12-jarig bestand door Deventer geslagen en door het bestuur dier stad als vereeringspenning uitgedeeld, (No. 63) f 55 op; een fraaie penning op den slag bij Nieuwpoort, met Prins Maurits te paard en den veldslag op den achtergrond (No. 58) f 85. Een zeldzaam voorkomende penning door de Staten-Generaal aan de buitenlandsche gezanten vereerd, met op de voorzijde het wapen der Vereenigde Nederlanden en op de keerzijde de wapens der zeven provinciën (No. 65) f 42. De inname door Prins Maurits van Gulik in 1610, met afbeelding der belegerde vesting (No. 67) werd voor f 50 verkocht. Van de tijdens het stadhouderschap van

Frederik Hendrik geslagen penningen, werd die op het vermeersteren der Zilvervloot door Piet Heyn (No. 83) voor f 51 toegeslagen; een zeldzame penning van den weinig voorkomenden stempelsnijder A. van der Wilge (No. 87), verkreeg het Nederlandsche Scheepvaart-Museum voor f 92. Een drietal verschillende penningen op het innemen van Breda (Nos 90—92) golden f 82, f 70 en f 75. Twee verschillende penningen op het beleg van Amsterdam door Willem II met gegraveerde keerzijden, brachten f 36 en f 21 op (Nos 107, 108).

Van de penningen op onze Nederlandsche zeehelden was No. 113, door Pieter van Abeele gedreven, met borstbeeld van Maarten Harpertsen Tromp en met zijn fami-

maagd bij den tempel van Janus gezeten (190) f 55. Een fraaie zilveren doos, door den Amsterdamschen stempelsnijder Jan Boskam vervaardigd, bestemd om den gouden penning door de stad Amsterdam geslagen bij den vrede van Rijswijk in te bewaren, met de namen en wapens der 4 burgemeesters en 36 raadsleden van Amsterdam bracht den hoogen prijs van f 810 op. Vier verschillende penningen op den vrede van Utrecht (204—207) werden voor f 50, f 25, f 45 en f 45 toegeslagen. Eene vrij complete verzameling koperen legpenningen, betrekking hebbende op onze geschiedenis ter zee, te zamen 79 stuks, verkreeg het Scheepvaart-museum voor f 210.

Een aardige penning was ook no. 117, door G. Pool

1655. Inwijding van het Stadhuis te Amsterdam.

liewapen op de keerzijde zeker wel het fraaiste stuk. Een Haagsch verzamelaar verkreeg het voor f 70.

Van de andere zeepeningen vermelden wij een zeer zeldzamen geslagen penning op den driedaagschen zeeslag door den Amsterdamschen medailleur G. Pool (No. 130), die voor f 165 voor het Scheepvaart-Museum werd aangekocht, een koperen met borstbeeld van M. Az. de Ruyter, door een Rotterdamsch verzamelaar voor f 90 verkregen en de penningen met borstbeelden van Cornelis Evertsen (No. 132) en M. Hzn. Tromp (No. 133), die f 62 en f 50 opbrachten.

Voor de penningen van onzen Koning-Stadhouder bleek ook veel belangstelling, zoo werd een groote gedreven penning op het vertrek van Willem III uit Hellevoetsluis in 1688, doch veel later vervaardigd, voor f 150 toegeslagen, een penning op den intocht van Willem III in Den Haag in 1691 (No. 182) door D. Koene, bracht f 140 op, de officieele medaille op den vrede van Rijswijk door de Staten van Friesland geslagen, met de Friesche

vervaardigd bij de opening van het Stadhuis te Amsterdam, die f 42 opbracht.

Op de voorzijde vliegt Mercurius boven het nieuwe stadhuis, terwijl Amflon op den voorgrond gezeten is. De keerzijde vertoont de met de keizerskroon gesierde Amsterdamsche maagd binnen een tuin gezeten, met ter weerszijden een leeuw, die de wapens der vier burgemeesters en twee thesauriers vasthoudt. In het verschiert de stad met het Y, om den rand de wapens der 36 Raden.

Van de Nederlandsche munten waren het vooral de afslagen op dubbele zwaarte, de zoogenaamde piedforts, die gewild waren; de meest zeer goed bewaarde middeleeuwsche munten, vooral bij die der provincie Holland waren fraaie exemplaren, werden goedkoop verkocht. Een zeer zeldzame piedfort van een Hollandschen leeuwen-daalder van 1589 (no. 369), een bijzonder mooi bewaard stuk, bleef voor f 180 aan een Nederlandschen verzamelaar, een halve rijksdaalder met den halven man van West-Friesland van 1623 op een vierkante muntplaat

geslagen, bracht f 50 op; een hoogst zeldzame rijksdaalder van Zeeland met borstbeeld van Prins Maurits van 1603 (no. 404) f 85. Een piedfort van een Utrechtschen rijksdaalder van 1578, ook als vereeringspenning uitgedeeld (425) verkreeg de firma J. Schulman voor f 200, die eveneens, voor f 155, eigenaar werd van den vierkanten afslag van den Overijselschen Bourgondischen-kruisrijksdaalder van 1584 (437).

Het 20- en 10 gulden stuk van het Koninkrijk Holland met borstbeeld van Lodewijk Napoleon (493—494) brachten elk f 200 op; een dubbele en enkele negotiepenning van Koning Willem II van 1848 (499) werden voor f 80 tezamen verkocht. De zeldzaamste Nederlandsche munt was zeker wel de dubbele dukaat van 1867, door 's Rijks Munt in slechts een paar exemplaren geslagen voor hare inzending te Parijs tijdens de wereldtentoonstelling. De firma J. Schulman werd voor f 515 eigenaar van dit stuk (500).

Van de afdeeling noodmunten was de zeldzaamste die van het beleg van Bergen-op-Zoom in 1588 door de Spanjaarden (545), het stuk werd voor eene Nederlandsche

verzameling voor f 150 aangekocht. Bij het beleg van Gulik in 1610 door Prins Maurits, liet de kommandant der vesting Jean van Rauschenberg zijn tafelzilver in stukken snijden, deze fragmenten stempelen en aldus als noodmunten uitgeven. Stukken ter waarde van 10, 4 en 2 gulden waren in de verzameling aanwezig. De noodmunt van 10 gulden was vervaardigd van een zilveren tafelbord met gegraveerden rand; zij brachten f 120, f 210 en f 110 op. Zeer duur werden de Leidsche noodmunten verkocht, papieren van 20 en 28 stuivers (602, 606) werden door een Amsterdamschen liefhebber verkregen, voor f 100 en f 76, die eveneens afslagen in zilver verkreeg van papieren noodmunten van 20 en 5 stuivers, elk voor f 100 (601, 603).

Het duurste stuk der veiling, voor buitenlandsche rekening aangekocht, was een vierkante afslag van een thaler met borstbeeld en wapen van Adolph van Nuenar, welk stuk f 1050 opbracht (no. 46).

De geheele opbrengst der 631 nummers, bedroeg ruim f 15000.

1655. Inwijding van het Stadhuis te Amsterdam.